

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

26 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzczak

SSN Monika Koba

Protokolant Natalia Pająk

po rozpoznaniu na rozprawie 26 czerwca 2025 r. w Warszawie

skargi kasacyjnej T.W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 16 lutego 2021 r., I AGa 103/20,

w sprawie z powództwa T.W.

przeciwko S.P.

o zapłatę,

1) oddała skargę kasacyjną;

2) zasądza od powoda T.W. na rzecz pozwanego S.P. kwotę 4067 (cztery tysiące sześćdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Paweł Grzegorzczak Dariusz Dończyk Monika Koba

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 13 marca 2020 r. zasądził od pozwanego S.P. na rzecz powoda T.W. kwotę 64 379,27 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty (pkt I); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) (powód domagał się zasądzenia kwoty 109 415,31 zł) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu, w tym o kosztach sądowych należnych Skarbowi Państwa (pkt III-V).

Z dokonanych w sprawie ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że strony łączyła umowa (ramowa), w której powód był wykonawcą, a pozwany zamawiającym. Na jej podstawie w ramach dalszej współpracy strony zawierały w formie ustnej inne umowy, dotyczące m.in. realizacji inwestycji na obiektach radio-telewizyjno-nadawczych w R., P. i O.. Prace zlecone powodowi przez pozwanego (generalnego wykonawcę) polegały na konserwacji wież antenowych i naprawie betonowych fundamentów wieży (w R.). Powód wykonał w całości umowę dotyczącą obiektu w R. i wycenił je na kwotę 2995,60 zł, natomiast odstąpił od pozostałych umów, domagając się wynagrodzenia za nieskończone prace w O. w kwocie 88 669,72 zł i w P. w kwocie 22 749,99 zł. Odstąpienie od umowy przez powoda jest okolicznością bezsporną zaś spór sprowadzał się do ustalenia wysokości należnego powodowi wynagrodzenia za wykonane prace w miejscowościach R., P. i O. oraz do oceny podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia.

Według Sądu pierwszej instancji strony łączyły umowy o dzieło (art. 627 k.c.), a z uwagi na odstąpienie od umowy ma zastosowanie art. 494 k.c. Sąd Okręgowy wycenił prace w R. na kwotę 1080 zł + VAT, uznał za uzasadnione wynagrodzenie za prace powoda w P. w kwocie 22 749,99 zł, przyjmując, że nie było wymagane przedstawienie przez powoda faktur za zakupione materiały, noclegi i dojazdy oraz ewidencji czasu pracy, albowiem w praktyce między stronami wystarczało przedstawienie wydatków powoda.

Sąd Okręgowy ustalił, odmiennie od twierdzeń powoda, że wykonał on prace w O. tylko w 50%, a nie w 78,91% i dlatego powodowi należy się połowa ustalonego wynagrodzenia (75 000 zł) powieszona o jego wydatki (2818,34 zł) i następnie

pomniejszona o niekwestionowane przez powoda wydatki pozwanego w łącznej kwocie 37 517,46 zł, w skład których wchodzi także zaliczka w łącznej kwocie 18 200 zł. Zarzut potrącenia podniesiony przez pozwanego Sąd Okręgowy uznał za nieskuteczny. W rezultacie, na podstawie art. 627 k.c. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 64 379,27 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, oddalił powództwo w pozostałej części i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony apelacjami przez powoda i pozwanego. Powód zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji w zakresie oddalenia powództwa (pkt II) oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu (pkt III i IV), zarzucając naruszenie art. 6 k.c. i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że powód na podstawie zaoferowanego materiału dowodowego nie wykazał, że wykonał prace w O. na poziomie 78,91%. Wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentu „Projekt budowy wzmocnienia wieży kratowej [...], na okoliczność zakresu prac wykonanych przez powoda na inwestycji w O1. Skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na jego rzecz od pozwanego dalszej kwoty 43 368,84 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2015 r., ewentualnie wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Pozwany w apelacji zaskarżył wyrok w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy zasądził od niego kwotę powyżej 18 018,96 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2015 r. (pkt I), a także w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach procesu (pkt III i IV). Zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny dowodów i w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że koszty poniesione przez pozwanego (łącznie z zaliczkami) na inwestycję w O. wynoszą 37 517,46 zł, zamiast 61 127,78 zł; art. 6 i art. 494 k.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód na podstawie własnych wyliczeń udowodnił wysokość wynagrodzenia za prace wykonane w miejscowości P. w kwocie 22 749,99 zł. Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 18 018,96 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2015 r. Ponadto pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentów przelewu kwoty 15 000 zł jako zaliczki.

Wyrokiem z 16 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w pkt I zmienił zaskarżony wyrok: a. w punkcie I tylko w ten sposób, że obniżył zasądzoną w nim kwotę 64 379,27 zł do kwoty 41 629,28 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz oddalił powództwo w pozostałej części, b. w punkcie III w ten sposób, że ustalił, iż powód wygrał sprawę w 38%, natomiast pozwany w 62%, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania (w tym kosztów należnych Skarbowi Państwa), referendarzowi sądowemu przy Sądzie Okręgowym w Gdańsku według zasady ich stosunkowego rozdzielenia, c. w punkcie IV i V poprzez ich uchylenie (pkt I); oddalił apelację pozwanego w dalszym zakresie (pkt II); oddalił apelację powoda w całości (pkt III) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5226,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu drugiej instancji apelacja powoda była bezzasadna. Zarzuty w niej zawarte koncentrują się wokół kwestii wysokości kosztów poniesionych przez powoda na inwestycji w O. i sprowadzają się do podważenia ustaleń Sądu pierwszej instancji odnośnie do poziomu wykonanych prac, a co za tym idzie wysokości roszczenia z tego tytułu. Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia Sądu Okręgowego dotyczące zakresu wykonanych przez powoda prac na tej inwestycji, które są zgodne z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a jego ocena, odpowiada treści art. 233 § 1 k.p.c. i mieści się w określonych w nim granicach. Ustalenia te zostały uznane przez Sąd drugiej instancji za wystarczające do dokonania oceny zasadności apelacji, zaś wniosek dowodowy zawarty w apelacji został uznany za spóźniony, albowiem powód nie wykazał, że nie mógł tego dowodu powołać wcześniej (art. 381 k.p.c.). Jedynym wiarygodnym dowodem na okoliczność ustalenia poziomu zaawansowania prac powoda na inwestycji w O. jest notatka służbowa z 21 października 2014 r. sporządzona z udziałem inwestora. Taki poziom wykonania prac przez powoda został w ten sposób przyznany i odwołanie się przez powoda do praktyk pozwanego zaniżania poziomu prac w relacjach z inwestorem, nie jest miarodajne dla przedmiotowej inwestycji. Zdaniem Sądu drugiej instancji, kalkulacja poziomu wykonania prac odwołująca się do wysokości segmentu wieży także nie jest przekonująca, bowiem nie można odeprzeć twierdzeń pozwanego, że nakład prac niezbędnych do wzmocnienia konstrukcji zwiększał się

wielokrotnie wraz ze wzrostem wysokości montażu elementów wzmocnienia oraz utrudnieniami w montażu tych elementów wynikających z kolizji systemów antenowych. W rezultacie, *prima facie* logiczna wydaje się konstatacja, że prowadzenie inwestycji na niższych wysokościach, a zatem w dolnej części wieży trwa krócej, co przekłada się na mniejsze nakłady wykonania. W tym kontekście Sąd podniósł, że na powódzie spoczywał ciężar dowodu w zakresie stopnia zaawansowania prac (art. 6 k.c.), zaś ta kwestia w zakresie spornym wymagała wiadomości specjalnych, a więc dowodu z opinii biegłego (art. 278 § 1 k.p.c.). W sytuacji, w której strona reprezentowana przez kwalifikowanego pełnomocnika nie zgłasza takiego dowodu, Sąd *meriti* - z uwagi na eksponowaną w obecnym modelu procesu cywilnego zasadę kontradyktoryjności - nie ma obowiązku przeprowadzania jego z urzędu. Może wtedy uznać, że dane kwestie, istotne z punktu widzenia żądań pozwu, nie zostały udowodnione i wyciągnąć stąd odpowiednie konsekwencje procesowe. Ponieważ jedynym wiarygodnym dowodem na okoliczność stopnia zaawansowania prac powoda na inwestycji w O. była wspomniana notatka służbowa sporządzona z udziałem inwestora, a więc podmiotu wyłączonego z niniejszego sporu, zaś powód nie zaoferował dowodu z opinii biegłego sądowego, to trafnie Sąd Okręgowy przyjął, że poziom ten wynosił 50% i wyciągnął z tego właściwe wnioski. W rezultacie, apelacja powoda na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Sąd drugiej instancji za częściowo zasadną uznał apelację pozwanego. Zasadny był zarzut naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód udowodnił wysokość swoich roszczeń względem pozwanego dotyczących inwestycji w P.. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji oparł się jedynie na kalkulacji powoda i jego zeznaniach, które nie są wystarczającym dowodem na okoliczność należnego powodowi wynagrodzenia (art. 627 k.c.), ani też dla ustalania wartości rzeczywistych kosztów poniesionych przez powoda (art. 494 k.c.). Takie rozróżnienie jest istotne, albowiem skoro Sąd Okręgowy przyjął, że powód skutecznie odstąpił od umowy, to powstaje kwestia, z jakim skutkiem. Jeżeli ze skutkiem *ex tunc*, strony powinny rozliczyć się na innych zasadach niż w umowie, bowiem ona od początku nie obowiązuje. Natomiast jeżeli odstąpienie dotyczyło tylko nierealizowanej jeszcze części umowy, możliwe było posłużenie się stawkami określonymi w umowie.

Problem w sprawie polega jednak na tym, że strony nie określiły sposobu wynagrodzenia za prace powoda w P..

W tej sytuacji - przyjmując skutek odstąpienia od umowy *ex nunc* - zastosowanie powinien znaleźć art. 628 § 1 k.c., według którego wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli także w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie. Dla takiej wyceny powód powinien przedstawić materiały źródłowe (np. faktury, dowody zapłaty), ewentualnie zeznania świadków potwierdzających liczbę przepracowanych godzin określoną w sprawie dopiero w zestawieniu załączonym do pisma procesowego z 22 stycznia 2020 r. Wprawdzie potwierdził je powód w swoich zeznaniach, jednak wobec zaprzeczenia ich prawdziwości przez pozwanego, nie był to przekonujący dowód na koszty poniesione przez powoda. Sąd podkreślił, że powód odstępując od umowy, która nie została w całości zrealizowana, a prace nie zostały odebrane, w ramach staranności wymaganej od przedsiębiorcy powinien zabezpieczyć dowody na okoliczność wykonanych już prac i poniesionych wydatków (noclegi, zakup sprzętu, paliwa, wynagrodzenie pracowników). Przez zaniechanie tego zabezpieczenia pozbawił się udowodnienia faktów, z których wyciąga dla siebie korzystne skutki prawne (art. 6 k.c.).

W przypadku, w którym odstąpienie powoda od umowy miało skutek *ex tunc*, strony powinny zwrócić wzajemne świadczenia (art. 494 k.c.). Powód nie zaoferował jednak wiarogodnych dowodów, z których wynikają poniesione przez niego koszty. Przyjęta przez powoda stawka godzinowa wynikała natomiast z umowy, która z uwagi na skutek odstąpienia od umowy i zasadę rozliczenia z art. 494 k.c. (taką podstawę przyjął Sąd pierwszej instancji na początku swoich rozważań, po czym zasądził roszczenie na podstawie art. 627 k.c.) nie obowiązuje. W tej sytuacji, dla ustalenia wartości świadczenia należnego powodowi na podstawie art. 494 k.c., należało dokonać rozliczenia w oparciu o stawki rynkowe, co wymagało w sprawie wiadomości specjalnych i dowodu z opinii biegłego (art. 278 § 1 k.c.). Dla

przeprowadzenia takiego dowodu - którego powód nie wnioskował — należało jednak określić liczbę przepracowanych godzin przez pracowników powoda, na co także nie ma wiarygodnych dowodów. W tym zakresie są to tylko twierdzenia powoda, natomiast samo twierdzenie nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę twierdzenie to zgłaszającą. Sąd podkreślił też, iż pozwany konsekwentnie kwestionował sposób ustalenia wynagrodzenia powoda na inwestycji w P., wskazując, że są to tylko jednostronne wyliczenia powoda, w związku z czym nie było podstawy do zastosowania art. 230 k.p.c.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że powód nie udowodnił roszczenia w zakresie prac dotyczących inwestycji w P. (kwota 22 749,99 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2015 r.). Nie jest bowiem wystarczające udowodnienie, że prace w pewnej części zostały wykonane, ponieważ dla ustalenia ich wartości musi być znany ich zakres i skala wydatków. Brak protokołu odbioru, akceptacji inwestora i pozwanego oraz niepotwierdzenie przez świadków kalkulacji powoda, powinno zatem skutkować oddaleniem powództwa w tej części na podstawie art. 6 k.c.

Sąd Apelacyjny za chybione uznał zarzuty pozwanego dotyczące sposobu rozliczenia inwestycji w O. z uwagi na brak uwzględnienia rzeczywistych kosztów poniesionych przez pozwanego (wynagrodzenie spawaczy) oraz uiszczanych przez niego zaliczek dla ustalenia należnego wynagrodzenia powoda. W rezultacie, wobec braku zastrzeżeń pozwanego co do kwoty należności powoda wynikającej z realizacji inwestycji w O. (75 000 zł + 2818,34 zł), jego wzajemna wierzytelność z tytułu wydatków własnych, nawet w razie jej istnienia, nie powoduje obniżenia zasądzonej należności powoda z tego tytułu zarówno na podstawie art. 494 k.c., jak i na podstawie art. 627 k.c.

Apelacja pozwanego zasługiwała więc na uwzględnienie tylko odnośnie do kwoty 22 749,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami, co doprowadziło do obniżenia zasądzonego od pozwanego świadczenia do kwoty 41 629,28 zł, natomiast w pozostałym zakresie jako bezzasadna podlegała oddaleniu. W konsekwencji należało zmienić również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, mając na

uwadze inne proporcje, w jakich strony ostatecznie wygrały proces (powód w 38%, natomiast pozwany w 62%).

Z tych względów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w punkcie I oraz na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny odpowiednio zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił apelację powoda i częściowo apelację pozwanego, jak również orzekł o kosztach postępowania.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku został zaskarżony przez powoda skargą kasacyjną w części, tj. pkt I wyroku - w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji obniżył kwotę zasądzoną na rzecz powoda o 22 749,99 PLN, tj. z kwoty 64 379,27 PLN na kwotę 41 629,28 PLN i oddalił powództwo w pozostałej części; w pkt III wyroku - w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji oddalił apelację powoda w całości oraz w pkt IV wyroku - w zakresie w jakim Sąd drugiej instancji orzekł o kosztach postępowania. W ramach podstawy kasacyjnej z art. 3983 § 1 pkt 2 k.p.c. zarzucono w niej naruszenie:

- art. 367 ust. 3 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. rozpoznanie sprawy w drugiej instancji przez skład nieodpowiadający wymogom ustawy, tj. dwóch sędziów sądu apelacyjnego oraz jedną osobę niebędącą sędzią sądu apelacyjnego, co stanowiło istotne uchybienie przesądzające o nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 ust. 4 k.p.c.;

- art. 45 Konstytucji RP poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. rozpoznanie sprawy w drugiej instancji przez sąd niespełniający wymogów niezależności, bezstronności i niezawisłości, co doprowadziło do pozbawienia powoda konstytucyjnego prawa do sądu;

- art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm., dalej: „Konwencja” albo „EKPCz”) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. rozpoznanie sprawy w drugiej instancji przez sąd niespełniający wymogów niezawisłości i bezstronności, co doprowadziło do pozbawienia powoda prawa do rzetelnego procesu sądowego w rozumieniu Konwencji;

- art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. zaniechanie zasięgnięcia dowodu z opinii biegłego i zastąpienie jej własnymi ocenami Sądu poprzez uwzględnienie stanowiska pozwanego oraz pominięcie stanowiska powoda, w zakresie w jakim rozstrzygnięcie sprawy wymagało wiadomości specjalnych.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki określonej w § 2 ust. 6 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut nieważności postępowania wiąże się z wadliwą – zdaniem skarżącego – obsadą Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, który wydał wyrok zaskarżony skargą kasacyjną. Orzeczenie to zostało wydane w składzie trzech sędziów: SSA X. Y. (przewodniczącej), SSA X.1 Y.1 (sprawozdawcy) oraz SSA X.2 Y.2, która została powołana na urząd sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku na podstawie uchwały nr [...] Krajowej Rady Sądownictwa z [...] 2019 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na jedno z dwóch stanowisk sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku, ogłoszonych w Monitorze Polskim z 2018 r., poz. 611. W myśl tej uchwały Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie X.2 Y.2 do pełnienia urzędu na jedno z dwóch stanowisk sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku oraz nie przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie X.3 Y.3 do pełnienia urzędu na jedno z dwóch stanowisk sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku. Po podjęciu tej uchwały sędzia X.2 Y.2 została powołana na urząd sędziego sądu Apelacyjnego w Sądzie w Gdańsku

postanowieniem Prezydenta RP z [...] 2019 r. (MP z 2019 r., poz. [...]), a wręczenie nominacji przez Prezydenta RP nastąpiło 10 października 2019 r. (informacja dostępna na stronie internetowej: [www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum\[...\]](http://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum[...])).

Zgodnie z art. 367 § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili wyrokowania przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, sąd (drugiej instancji) rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów. Na posiedzeniu niejawnym sąd orzeka w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem wydania wyroku. Wymagania, jakie powinien spełniać sąd określone są m.in. w art. 45 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. W uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020, nr 4, poz. 34) Sąd Najwyższy stwierdził m.in., że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3 – dalej: „ustawa nowelizująca z 8 grudnia 2017 r.”), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Odrębny punkt uchwały (pkt 1) odnosił się do osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. W takim przypadku udział takiej osoby w składzie sądu zawsze oznacza nienależytą obsadę sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Uchwała ta stanowi zasadę prawną, stosownie do art. 87 § 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 622, dalej: „u.SN”), od której Sąd Najwyższy nie odstąpił w przepisany trybie (art. 88 u.SN) i którą związany jest każdy sędzia Sądu Najwyższego. W licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 maja 2020 r., III KK 75/20

i IV KK 110/20, z 22 grudnia 2020 r., IV KK 516/20, z 21 maja 2020 r., III KO 15/20, z 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, nr 10, poz. 41, z 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i II KO 30/21, z 18 stycznia 2022 r., I KZ 61/21, z 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22 i III CO 37/22, z 30 grudnia 2021 r., I CSK 197/20, wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2022 r., III KK 404/21 i uchwała Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, nr 10, poz. 95), powołując szeroką argumentację, przyjęto, że uchwała połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 zachowuje moc wiążącą mimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), zgodnie z którym uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) jest niezgodna z: a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm. – dalej; „TUE”), c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.). Stanowisko, że uchwała połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 zachowała moc wiążącą zostało podzielone także w orzeczeniach wydanych w składach powiększonych Sądu Najwyższego (zob. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNKW 2022, nr 6, poz. 22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., III CZP 3/22, niepubl.). We wszystkich wyżej przytoczonych orzeczeniach argumentowano, że orzeczenia i uchwały Sądu Najwyższego nie są źródłem prawa i nie mają charakteru normatywnego, a tym samym próba ingerencji w tym obszarze przez Trybunał Konstytucyjny narusza obowiązujące zasady ustrojowe i łamie regulacje wyrażone w art. 175 i art. 183 ust. 1 Konstytucji RP, wkraczając w sferę orzeczniczą, do czego Trybunał ten nie ma uprawnień.

Niezależnie od tego argumentu w orzecznictwie Sąd Najwyższego wskazano na wadliwy skład Trybunału Konstytucyjnego, który wydał orzeczenie z 20 kwietnia

2020 r., U 2/20, co w myśl orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uzasadnia także wniosek, że wyrok ten nie doprowadził do „eliminacji” uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*, z 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, z 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce* i wyrok z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*). Jedną z istotnych okoliczności, która zaważyła na takiej ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, było uznanie, że skład Trybunału Konstytucyjnego, w którym doszło do wydania wyroku z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, nie spełniał kryteriów określonych w art. 6 ust. 1 EKPCz ze względu na udział w nim osób nieuprawnionych, które weszły w skład Trybunału Konstytucyjnego na miejsca już wcześniej obsadzone. Stanowisko to zostało wcześniej wyrażone w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 maja 2021 r., skarga nr 4907/18, *Xero Flor przeciwko Polsce*.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także – z powołaniem się na skutki wynikające m.in. z wyroków Trybunału Konstytucyjnego z 3 grudnia 2015 r., K 34/15 (OTK-A 2015, nr 11, poz. 185) i z 9 grudnia 2015 r., K 35/15 (OTK-A 2015, nr 11, poz. 186) oraz postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 7 stycznia 2016 r. (OTK-A 2016, poz. 1) – że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wydane z udziałem tak powołanych osób na urząd sędziego Trybunału Konstytucyjnego nie wywołują skutku przewidzianego w art. 190 ust. 1 Konstytucji (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, nr 10, poz. 41 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., III CZP 3/22, niepubl.).

Stanowisko wyrażone w powołanej uchwale połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., w zakresie odnoszącym się do sędziów Sądu Najwyższego jest też podzielane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w których przedmiotem oceny była kwestia spełniania przez składy orzekające z udziałem sędziów Sądu Najwyższego powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego w trybie ustawy nowelizującej z 8 grudnia

2017 r. standardu sądu niezawisłego, bezstronnego i powołanego na podstawie przepisów ustawy z perspektywy art. 6 ust. 1 EKPCz (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*, z 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, z 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce* i wyrok z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*).

W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest natomiast wyrażane stanowisko, że wady w procedurze nominacyjnej osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego w procedurze uregulowanej przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. skutkują tym, że Sąd Najwyższy w składach złożonych z tych osób nie spełnia kryteriów sądu określonych w art. 47 Karty Praw Podstawowych w związku z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE (zob. np. wyrok z 19 listopada 2019 r., *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa i CP i DO przeciwko Sądowi Najwyższemu* w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, wyrok z 15 lipca 2021 r., *Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, C-791/19, ECLI:EU:C:2021:596, wyrok z 6 października 2021 r., *W.Ż.*, C-487/19, ECLI:EU:C:2021:798, wyrok z 21 grudnia 2023 r., *L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, C-718/21:ECLI:EU:C:2023:1015 oraz wyrok z 7 listopada 2024 r., C-326/23, ECLI:EU:2024:940).

W postanowieniu Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22 (niepubl.) wskazano, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego standard konwencyjny nie tylko nie koliduje z normami wyrażonymi w Konstytucji RP, lecz wyznacza swoiste minimum zdatne do zaakceptowania z punktu widzenia wymagań stawianych w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 11 marca 2014 r., K 6/13, OTK-A 2014, nr 3, poz. 29, z 7 września 2004 r., P 4/04, OTK-A 2004, nr 8, poz. 81 i z 19 lutego 2008 r., P 48/06, OTK-A 2008, nr 1 poz. 4). Z kolei w judykaturze Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreśla się, że art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej odpowiada art. 6 ust. 1 EKPCz, a poziom ochrony w nim przewidziany nie może być niższy niż gwarantowany przez art. 6 ust. 1 tej Konwencji, zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (zob. m.in.

wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z 29 lipca 2019 r., *Postępowanie karne przeciwko Massimowi Gambinowi i Shpetimowi Hyce*, C-38/18, ECLI:EU:C:2019:628, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo; z 19 listopada 2019 r., *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu*, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982; z 26 marca 2020 r., *Erik Simpson przeciwko Radzie Unii Europejskiej i HG przeciwko Komisji Europejskiej*, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, ECLI:EU:C:2020:232, z 6 października 2021 r., *W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych – powołanie)*, C-487/21, ECLI:EU:C:2021:798, oraz z 29 marca 2022 r., C-132/20, *BN, DM, EN przeciwko Getin Noble Bank S.A.*, ECLI:EU:C:2022:235). Zgodnie bowiem z art. 52 ust. 3 Karty Praw Podstawowych w zakresie, w jakim Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w Konwencji, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę Konwencję. Przekłada się to na standard sądu, o którym mowa w art. 19 ust. 1 drugi akapit TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych. Powyższe uwagi uzasadniają wniosek, że na gruncie przepisów art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 267 TFUE w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty Praw Podstawowych obowiązuje taki sam standard sądu, jako element gwarantowanego przez wyżej wymienione przepisy prawa do sądu. Zawarte w art. 45 ust. 1 Konstytucji sformułowanie o prawie do rozpatrzenia sprawy przez sąd „właściwy” należy wyklądać jako obejmujące prawo do rozpoznania sprawy przez sąd „ustanowiony ustawą”, według terminologii, którą posługuje się art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 47 Karty Praw Podstawowych w zw. z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., I CSK 747/23, niepubl.).

W przedstawionych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazano, że powołanie w trybie przepisów ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. na urząd sędziego Sądu Najwyższego do poszczególnych Izb tego Sądu nastąpiło w procedurze nominacyjnej obciążonej licznymi rażącymi wadami. Dotyczyło to w szczególności wadliwego ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r., tj. organu biorącego udział w tej procedurze, przez pozbawienie środowiska sędziowskiego, wbrew przepisom Konstytucji RP, realnego

wpływu na skład tego organu i zagwarantowanie władzy wykonawczej i ustawodawczej decydującego wpływu na skład osobowy tego organu, czy też pozbawienie jawności w procesie wyłaniania osób kandydujących do tego organu. Nastąpiło to przy jednoczesnym bezprawnym skróceniu kadencji dotychczasowym członkom Krajowej Rady Sądownictwa. Ustawa w tym zakresie usunęła gwarancje niezależności sądownictwa, co umożliwiło władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów. Również sama procedura nominacyjna była obarczona kardynalnymi wadami, gdyż czyniła iluzorycznym prawo skutecznego odwołania się przez uczestników tego postępowania od kończących je uchwał Krajowej Rady Sądownictwa. W przypadku części sędziów powołanych do Izby Cywilnej oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wręczenie i przyjęcie nominacji na urząd sędziego Sądu Najwyższego nastąpiło także z rażącym naruszeniem reguł prawa polskiego dotyczących powoływania sędziów, gdyż wbrew postanowieniom zabezpieczającym wydanym przez Naczelny Sąd Administracyjny, który po rozpoznaniu wniesionych odwołań części uczestników postępowań nominacyjnych uchylił następnie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa zawierające wnioski tego organu skierowane do Prezydenta RP o powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego. Naruszenia te miały nie tylko charakter rażący, ale także intencjonalny i wpisywały się w szerszy kontekst działań podejmowanych w Polsce w celu uniemożliwienia sądowej kontroli uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego podjętych po wejściu w życie ustawy o Sądzie Najwyższym, tj. po dniu 3 kwietnia 2018 r. W orzecznictwie wskazano także na szersze tło przeprowadzanych wówczas zmian w systemie sądowniczym, w tym trwającą wiele miesięcy, inspirowaną przez ówczesną władzę wykonawczą, nierzetelną, gdyż opartą na bezpodstawnych insynuacjach i agresywną ogólnokrajową kampanię medialną skierowaną przeciwko środowisku sędziowskiemu w celu usprawiedliwienia w odbiorze społecznym – w istocie bezprawnych z perspektywy norm zawartych w art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych oraz art. 6 ust. 1 EKPCz – zmian ustawowych w funkcjonowaniu sądów powszechnych i administracyjnych oraz Sądu Najwyższego.

Zmiany normatywne zapoczątkowane już w 2015 r. w odniesieniu do Trybunału Konstytucyjnego, a następnie kontynuowane w ustawie nowelizującej z 8 grudnia 2017 r., dotyczące sposobu powoływania członków Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowania procedury nominacyjnej do Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zmian organizacyjnych w tych sądach i zmian w systemie dyscyplinarnym sędziów miały charakter skoordynowanych i wzajemnie dopełniających się działań podjętych przez władzę ustawodawczą i wykonawczą w celu podważenia dotychczasowej pozycji ustrojowej sądów i sędziów w systemie władzy państwowej przez osłabienie niezależności sądownictwa w sposób spreczny – jak wynika z powołanych wcześniej orzeczeń Sądu Najwyższego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – odpowiednio: z art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 19 ust. 1 akapit drugi w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych. Działania ustawodawcze mające ten sam cel były następnie kontynuowane m.in. w ustawie z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 190, powszechnie nazywanej w debacie publicznej „ustawą kagańcową”), czy też w ustawie z 30 marca 2021 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r., poz. 611). Ich wspólną intencją było bowiem poddanie procesów nominacyjnych sędziów, szczególnie do Sądu Najwyższego kontroli o charakterze politycznym, realizowanej za pośrednictwem wybranej przez czynnik polityczny Krajowej Rady Sądownictwa, jak również uzyskanie przez władzę wykonawczą efektywnych narzędzi, w tym w ramach systemu dyscyplinarnego sędziów oraz zmian organizacyjnych w sądach, umożliwiających wpływ władzy wykonawczej na władzę sądowniczą. Cele te, które zostały zrealizowane i trwają w znacznej części nadal, były powszechnie dostrzegalne przez opinię publiczną. Dokonanie, poczynwszy od 2015 r., przez władzę ustawodawczą i wykonawczą – sprzecznie z normami Konstytucji, EKPCz, TUE i Karty Praw Podstawowych – zmian w systemie funkcjonowania sądownictwa nie byłoby możliwe bez udziału osób gotowych do uczestniczenia w ułomnych procedurach nominacyjnych na stanowiska sędziowskie. Z uwagi na powszechnie dostrzegalne intencje tych zmian powinny być one łatwo dostrzegalne także dla osób uczestniczących w konkursach na urząd sędziego sądu powszechnego, sądów

administracyjnych czy też Sądu Najwyższego. Udział w wadliwych procedurach nominacyjnych był i jest nadal wykorzystywany przez podmioty uczestniczące w życiu politycznym do legitymizowania działań naruszających praworządność. Podjęcie działalności orzeczniczej przez osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w postępowaniach konkursowych w ramach prawnych ukształtowanych ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. oraz ustawą o Sądzie Najwyższym z tej samej daty był przyczyną nałożenia na Rzeczpospolitą Polską gigantycznych kar przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak również przyczyną zasądzania zadośćuczynień pieniężnych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka na rzecz stron postępowań sądowych ze względu na naruszenie przez Polskę prawa gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 EKPCz. Pomimo że ostateczne wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie uchylają ani nie zmieniają obowiązującego prawa i są wiążące między stronami poszczególnych postępowań, organy stosujące prawo, w tym sądy, mają obowiązek podejmowania wszelkich dostępnych i prawnie dopuszczalnych działań w celu zapobieżenia naruszaniu praw gwarantowanych w EKPCz w przyszłości do czasu, gdy ustawodawca zmieni przepisy prawa wewnętrznego, jeżeli normy w nich zawarte były źródłem stwierdzonych naruszeń tych praw (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, niepubl.). Przepisy EKPCz stanowią bowiem element krajowego porządku prawnego. Artykuł 87 ust. 1 Konstytucji RP zalicza do źródeł powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej obok Konstytucji i ustaw, także ratyfikowane umowy międzynarodowe. W myśl art. 91 ust. 1 Konstytucji, ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową (art. 91 ust. 2). Natomiast art. 91 ust. 3 Konstytucji stanowi, że jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami. Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana na podstawie art. 9 w związku z art. 91 Konstytucji RP do

przestrzegania wiążącego jej prawa międzynarodowego i ponoszenia związanej z tym prawnomiędzynarodowej odpowiedzialności (w tym wynikającej z art. 34 i art. 46 ust. 1 w związku z art. 19 EKPCz). Zgodnie natomiast z art. 27 Konwencji o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu 23 maja 1969 r. (Dz. U. 1990 r. Nr 74, poz. 439), umawiające się państwa nie mogą powoływać się na postanowienia prawa wewnętrznego dla usprawiedliwienia niewykonywania przez nie zawartego traktatu (zob. także powołaną w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (pkt 112) z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*, opinię doradczą z 4 lutego 1932 r. w sprawie traktowania osób narodowości polskiej oraz innych osób polskiego pochodzenia lub mówiących językiem polskim na terytorium Gdańska (PCIJ, Seria A/B, nr 44) Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej). Prawa gwarantowanego w art. 6 ust. 1 EKPCz w kształcie wynikającym z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – mającego monopol orzeczniczy w zakresie wykładni tej Konwencji – nie może więc ubezskuteczyć wyrok Trybunału Konstytucyjnego, a orzeczenia tego Trybunału nie są w stanie zwolnić Rzeczypospolitej Polskiej z odpowiedzialności za przestrzeganie zobowiązań międzynarodowych, co wynika z art. 27 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów w zw. z art. 46 ust. 1 EKPCz (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (Wielka Izba) z 15 marca 2022 r., skarga nr 43572/18, *Grzęda przeciwko Polsce*). Skutku wynikającego z powołanych wyżej wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie mogły więc uchylić wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2021 r., K 6/21, OTK-A 2022, poz. 9 oraz z 10 marca 2022 r., K 7/21, OTK-A 2022, poz. 24 (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 6 października 2022 r., skarga nr 35599/20, *Juszczyszyn przeciwko Polsce*, pkt 206-209).

Treść powołanych wcześniej wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, odnoszących się do oceny w świetle art. 6 ust. 1 EKPCz Sądu Najwyższego orzekającego w składach z udziałem sędziów powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej według zasad przewidzianych w ustawie nowelizującej z 8 grudnia 2017 r., uzasadnia w toczących się postępowaniach sądowych, powinność wykładni obowiązujących przepisów prokonwencyjnie, w tym przez odpowiednie zastosowanie istniejących instytucji procesowych w celu

zapobieżenia dalszym naruszeniom praw gwarantowanych przepisami EKPCz w okresie, w którym ustawodawca krajowy nie implementował jeszcze do systemu prawnego wyżej przedstawionych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Natomiast z perspektywy unormowań traktatowych obowiązujących w ramach Unii Europejskiej państwa członkowskie Unii Europejskiej zobowiązane są – m.in. zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE – zapewnić na swym terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii. Na tej podstawie i zgodnie z postanowieniem art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE państwa członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia jednostkom poszanowania ich prawa do skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii. Normy prawa krajowego nie mogą stać też na przeszkodzie realizacji zasady skutecznej ochrony prawnej, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, do której odnosi się art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, która stanowi zasadę ogólną prawa Unii wywodzoną z tradycji konstytucyjnych wspólnych dla państw członkowskich, wyrażoną w art. 6 i 13 EKPCz, a obecnie potwierdzoną w art. 47 Karty Praw Podstawowych. Przy wyborze swojego modelu konstytucyjnego państwa członkowskie zobowiązane są do przestrzegania m.in. wymogów niezależności sądów, co wynika z art. 2 i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, są zatem zobowiązane nie dopuścić do pogorszenia, z punktu widzenia wartości państwa prawnego swojego ustawodawstwa w dziedzinie organizacji wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa Unii, fakt powoływania się przez państwo członkowskie na przepisy prawa krajowego, choćby rangi konstytucyjnej, nie może naruszać jedności i skuteczności prawa Unii. Trybunał Sprawiedliwości posiada wyłączną kompetencję do dokonywania ostatecznej wykładni prawa Unii, to do niego należy w ramach wykonywania tej kompetencji sprecyzowanie zakresu zasady pierwszeństwa prawa Unii w świetle właściwych przepisów tego prawa, w związku z czym ów zakres nie może zależeć od wykładni przepisów prawa krajowego ani od wykładni przepisów prawa Unii przyjętej przez sąd krajowy, która różni się od wykładni Trybunału (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2013 r., *Inuit Tapiriit Kanatami i in. przeciwko Parlament i Rada*, C-583/11, ECLI:EU:C: 2013:625, pkt 100 i 101, z 13 marca 2007 r., *Unibet*, C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163, pkt 37, z 22 grudnia 2010 r., *DEB*, C-279/09,

ECLI:EU:C:2010:811, pkt 29-33 oraz z 5 czerwca 2023 r., *Komisja przeciwko Polsce*, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, pkt 69-80 i powołane tam orzecznictwo). Brak zmian ustawowych w porządku prawnym państwa członka Unii Europejskiej nie zwalnia więc od wdrożenia przez organy państwa (w tym sądy) orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Także więc z perspektywy zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej związanych z członkostwem w Unii Europejskiej obowiązku ich respektowania nie mogły „ubezskuteczyć” wyroki Trybunału Konstytucyjnego dotyczące tej materii.

Powołane wyżej w uzasadnieniu orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odnoszą się bezpośrednio do osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego, a nie do osób powołanych na urząd sędziego sądu powszechnego, w tym w ramach awansowania prawidłowo powołanych wcześniej sędziów do sądów wyższej instancji. Oznacza to, że nie ma prostego przełożenia cytowanych orzeczeń tych Trybunałów wydanych w odniesieniu do osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego w stosunku do osób powołanych na urząd sędziego sądu powszechnego. Wady uregulowań procedury nominacyjnej na urząd sędziego Sądu Najwyższego były szczególnie drastyczne, w szczególności przez wyeliminowanie jakiegokolwiek realnej kontroli sądowej postępowania nominacyjnego. Mimo to, zasadnicze wady procedur nominacyjnych na urząd sędziego Sądu Najwyższego, jak również na urząd sędziego sądu powszechnego ukształtowanych przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. były tożsame, gdyż obejmowały one pozostałe wady tych procedur nominacyjnych przeprowadzonych w reżimie prawnym uwzględniającym ustawę nowelizującą z 8 grudnia 2017 r., w tym w szczególności udział w tych procedurach Krajowej Rady Sądownictwa w składzie sprzecznym z normami Konstytucji RP. W odniesieniu natomiast do sądowej kontroli uchwał Krajowej Rady Sądownictwa funkcjonującej po zmianach dokonanych tą ustawą wydawanych w postępowaniach nominacyjnych na urząd sędziego sądu powszechnego, to była ona wykonywana przez Sąd Najwyższy - Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, która – z uwagi na sposób powstania tej Izby, powierzone tej Izbie kompetencje i sposób obsady w niej stanowisk urzędów sędziowskich w myśl powołanych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (wyrok z 8 listopada

2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i wyrok z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*) i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyrok z 21 grudnia 2023 r., *L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, C-718/21:ECLI:EU:C:2023:1015) – nie jest sądem spełniającym kryteria ustalone odpowiednio w art. 6 ust. 1 EKPCz oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych. Stanowisko to na gruncie art. 45 ust. 1 Konstytucji, zostało trafnie podzielone w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, OSNP 2024, nr 5, poz. 55).

Należy też dostrzec, że w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ocena czy sąd wypełnia kryteria przewidziane w art. 6 ust. 1 EKPCz jest dokonywana w oparciu o test opisany w wyroku tego Trybunału z 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374, *Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii*, który nie jest ograniczony do sędziów sądów najwyższych instancji. Również wyrok pilotażowy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*, stwierdzający systemowe wady procedur nominacyjnych sędziów w Polsce, nie dotyczy tylko sędziów powołanych do Sądu Najwyższego, lecz także sędziów powołanych do sądów powszechnych.

Badając skutki udziału w składzie sądu powszechnego sędziego powołanego w wadliwie ukształtowanej procedurze nominacyjnej należy też uwzględnić relację pomiędzy przepisami art. 6 ust. 1 EKPCz oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych i przepisami prawa krajowego, w tym art. 379 pkt 4 k.p.c., określającym sankcję procesową w postaci nieważności postępowania w przypadku wydania orzeczenia przez skład sądu sprzeczny z przepisami prawa. Przepisy wyżej wymienionych aktów prawa międzynarodowego posługują się inną siatką pojęciową niż przepisy prawa krajowego oraz innym systemem sankcji w razie stwierdzenia uchybień przez państwo - stronę tych umów swoim zobowiązaniom międzynarodowym. Mimo to, organy państwa, w tym sądy wobec braku uregulowań ustawowych implementujących do systemu prawnego powołanych wcześniej w uzasadnieniu uchwały wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej mają obowiązek podejmowania dopuszczalnych w ramach obowiązujących w systemie prawa regulacji działań

uwzględniających te orzeczenia w celu zapobieżenia lub złagodzenia negatywnych konsekwencji wynikających z obowiązywania przepisów krajowych wadliwie regulujących sposób powoływania sędziów, czy też awansowania ich do sądów wyższych instancji. Z tej też perspektywy należy też postrzegać obecnie znaczenie uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jako umożliwiającej w ramach instytucji procesowych przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego (w sprawach karnych w Kodeksie postępowania karnego) na ocenę Sądowi Najwyższemu wpływu w konkretnej sprawie okoliczności wadliwego powołania sędziego na urząd sędziego sądu powszechnego na zachowanie przez sąd drugiej instancji standardu wymaganego na podstawie art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 EKPCz i art. 19 ust. 1 akapit drugi w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych, a w razie naruszenia tego standardu - na przyjęcie nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.

W uzasadnieniu uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 – do którego należy odwołać się bez konieczności jego przytaczania - wskazano szczegółowo sposób badania czy w okolicznościach sprawy rozpoznanej przez sąd powszechny w składzie z udziałem osoby powołanej na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. doszło do nieważności postępowania z przyczyny określonej m.in. w art. 379 pkt 4 k.p.c. Dokonywana zgodnie z treścią tej uchwały ocena tej przesłanki kasatoryjnej może doprowadzić do wniosku, że udział w wydaniu orzeczenia zaskarżonego skargą kasacyjną sędziego sądu powszechnego powołanego na ten urząd w wadliwej procedurze nominacyjnej pozwala jednak przyjąć, że mimo to tak obsadzony sąd spełniał minimalne standardy bezstronności i niezawisłości.

W uzasadnieniu uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 wskazano, że mechanizm badania czy sąd w składzie z udziałem wadliwie powołanego sędziego sądu powszechnego spełnia minimalne wymagania bezstronności i niezawisłości powinien uwzględniać zarówno stopień wadliwości poszczególnych postępowań

konkursowych, jak też okoliczności odnoszących się do samych sędziów biorących w nich udział oraz charakteru spraw, w których orzekają lub orzekały sądy z ich udziałem. W uzasadnieniu powołanej wyżej uchwały zawarto szereg konkretnych czynników, które należy uwzględnić przy dokonywaniu tej oceny. Uwzględniając te wskazania Sąd Najwyższy dokonał oceny skutków wydania wyroku zaskarżonego skargą kasacyjną z udziałem sędziego Sądu Apelacyjnego X.2 Y.2 powołanej na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w jej uchwale podjętej w kształcie osobowym tej Rady i w procedurze nominacyjnej ukształtowanych ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. i uznał, że zachowany został minimalny standard warunkujący postrzeganie tak obsadzonego sądu jako bezstronnego i niezawisłego.

Z dokumentów nadesłanych przez Krajową Radę Sądownictwa związanych z postępowaniem konkursowym, w którym wzięła udział sędzia X.2 Y.2, wynika, że na dwa wolne stanowiska sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku, ogłoszone w Monitorze Polskim z 2018 r. pod poz. 611, zgłosili się: X.4 Y.4 - sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku, X.5 Y.5 - sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku, X.2 Y.2 - sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku oraz - dr X.3 Y.3 - sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku.

W związku z cofnięciem zgłoszenia przez X.5 Y.5 i X.4 Y.4 Krajowa Rada Sądownictwa odpowiednio uchwałą nr [...] z [...] 2018 r. i uchwałą nr [...] z [...] 2018 r. umorzyła postępowanie wszczęte w sprawie z ich zgłoszeń.

Na posiedzeniu 18 marca 2019 r. wyznaczonego przez Krajową Radę Sądownictwa zespołu członków Krajowej Rady Sądownictwa, po zapoznaniu się ze zgromadzonymi w sprawie materiałami i ich przeanalizowaniu, omówiono obydwój kandydatów, odbyto naradę i uznano, że materiały są wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie. Podczas głosowania członków zespołu na X.2 Y.2 oddano 3 głosy „za”, nie oddając głosów „przeciw” ani „wstrzymujących się” a na X.3 Y.3 nie oddano głosów „za” ani „przeciw”, przy 3 głosach „wstrzymujących się”. W wyniku powyższego głosowania zespół przyjął stanowisko o rekomendowaniu Krajowej Radzie Sądownictwa na jedno z dwóch wolnych stanowisk sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku X.2 Y.2. Wniosek taki, w ocenie zespołu, jest w pełni uzasadniony treścią załączonych ocen kwalifikacyjnych,

informacjami dotyczącymi posiadanego przez kandydatów doświadczenia zawodowego, w tym doświadczenia w stosowaniu przepisów prawa, opiniami służbowymi oraz opinią Kolegium Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. W rekomendacji wskazano, że zespół kierował się dyspozycją art. 35 ustawy o KRS. W uzasadnieniu stanowiska zespół podkreślił m.in., że rekomendowana kandydatka posiada wieloletnie i różnorodne doświadczenie zawodowe, otrzymała dobrą ocenę swoich kwalifikacji zawodowych, stale pogłębia posiadaną wiedzę, uczestnicząc w licznych szkoleniach zawodowych oraz w konferencjach międzynarodowych, a Kolegium Sądu Apelacyjnego w Gdańsku jednogłośnie pozytywnie zaopiniowało jej kandydaturę. X.3 Y.3, który wprawdzie posiada kilkunastoletnie i zróżnicowane doświadczenie zawodowe, otrzymał dobrą ocenę swoich kwalifikacji i jednogłośnie pozytywną opinię Kolegium Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, a także legitymuje się stopniem naukowym doktora nauk prawnych i pogłębia swoją wiedzę poprzez udział w zróżnicowanych formach doskonalenia zawodowego - licznych szkoleniach i studiach podyplomowych – orzeka jako sędziego Sądu Okręgowego w Gdańsku od 2017 r., a zatem nie posiada - w ocenie zespołu - wystarczająco długiego stażu orzeczniczego jako sędziego sądu okręgowego, predestynującego do objęcia urzędu sędziego sądu apelacyjnego. Wskazano też, że obydwój kandydaci spełniają wymagania ustawowe, określone w art. 64 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52).

Krajowa Rada Sądownictwa w uzasadnieniu uchwały nr [...] z [...] 2019 r. wskazała, że dokonując oceny kandydatów, kierowała się także kryteriami wymienionymi w art. 35 ust. 2 ustawy o KRS, w tym: ocenami kwalifikacyjnymi, doświadczeniem zawodowym kandydatów, a także opiniami przełożonych i uzyskanym poparciem środowiska sędziowskiego. Analiza całokształtu okoliczności sprawy doprowadziła do wniosku o przedstawieniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie X.2 Y.2 do pełnienia urzędu na jedno z dwóch stanowisk sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku. W szczególności wskazano, że X.2 Y.2, która urodziła się 12 marca 1971 r., w 1996 r. ukończyła wyższe studia prawnicze na Uniwersytecie [...] z oceną bardzo dobrą, uzyskując tytuł magistra. Po odbyciu początkowo pozaetatowej, a następnie etatowej aplikacji sądowej w okręgu Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku, w 1998 r. złożyła

egzamin sędziowski z łącznym wynikiem dobrym. Z dniem 1 kwietnia 1999 r. została mianowana asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w Gdyni. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z [...] 2001 r. została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego tego Sądu. Od 12 marca 2007 r. do 31 sierpnia 2012 r. była delegowana do Ministerstwa Sprawiedliwości. Pełniła obowiązki głównego specjalisty w Departamencie Współpracy Międzynarodowej i Prawa Europejskiego, a następnie w Departamencie Prawa Cywilnego. Od 1 września 2012 r. do 23 czerwca 2014 r. orzekała, w ramach delegacji, w I Wydziale Cywilnym Sądu Okręgowego w Gdańsku. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z [...] 2014 r. została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Gdańsku. Orzekała początkowo w I Wydziale Cywilnym, a od 1 kwietnia 2015 r. orzeka w IX Wydziale Gospodarczym. W 2018 r. orzekała, w ramach jednodniowych delegacji, w I Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Od 1 lutego 2015 r. pracuje też jako wykładowca w Wyższej Szkole [...] w G., prowadząc zajęcia dydaktyczne z zakresu postępowania cywilnego oraz prawa cywilnego. Od 1 sierpnia 2018 r. pełni funkcję koordynatora ds. współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych w Sądzie Okręgowym w Gdańsku. Uczestniczyła jako pełnomocnik Rządu RP w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W okresie sprawowania przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE pełniła funkcję wiceprzewodniczącej grupy roboczej Rady UE ds. Prawa Cywilnego negocjującej projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (tzw. Bruksela I bis), brała także udział w całym procesie negocjacyjnym nad projektem przekształcenia tego rozporządzenia. Pełniła również funkcję przewodniczącej grupy roboczej Rady UE ds. Prawa Cywilnego negocjującej projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych. Uczestniczyła jako ekspert w grupach roboczych Rady UE z zakresu europejskiego prawa spółek oraz prawa cywilnego procesowego. Brała udział w licznych szkoleniach zawodowych, w tym zorganizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, oraz w konferencjach międzynarodowych. W opinii sporządzonej przez X.6 Y.6 - wizytatora ds. cywilnych Sądu Apelacyjnego

w Gdańsku, stwierdzono, że opiniowana prezentuje dobry poziom wiedzy prawniczej, a także posiada umiejętność dokonywania właściwej interpretacji przepisów prawa materialnego i procesowego oraz stosowania ich w praktyce orzeczniczej. Zarówno wyroki, jak i pozostałe orzeczenia, sporządzane przez kandydatkę, mają poprawną i staranną formę, co świadczy o dobrym opanowaniu metodyki pracy sędziego. W ocenie sędziego wizytatora opiniowana poprawnie wykorzystuje zasady doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, ma dobre kompetencje językowe, co przekłada się na treść i formę sporządzanych uzasadnień orzeczeń. Opiniowana śledzi na bieżąco zmiany ustawodawcze, orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych oraz poglądy doktryny, które adekwatnie powołuje w uzasadnieniach orzeczeń. Sędzia jest osobą o wysokiej kulturze osobistej, spokojną, zrównoważoną, komunikatywną, lubianą przez sędziów orzekających w Wydziale. Reasumując, sędzia wizytator stwierdził, że przeprowadzona ocena orzecznictwa i pracy sędzi X.2 Y.2 pozwala na wyrażenie opinii, że jest dobrą kandydatką na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego. W ocenie Rady, ww. sędzia posiada rozległą wiedzę, popartą dużym doświadczeniem zawodowym, zdobytym zarówno podczas orzekania w sądzie rejonowym i w sądzie okręgowym, jak i w ramach delegacji w I Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, a także podczas pełnienia funkcji administracyjnej w Ministerstwie Sprawiedliwości. Wysokie kwalifikacje merytoryczne X.2 Y.2 znajdują odzwierciedlenie w dobrej ocenie jej pracy oraz opinii służbowej Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku, który podkreślił, że sędzia z dużym zaangażowaniem, odpowiedzialnością i należyłą starannością podchodzi do pracy w zakresie powierzonych jej obowiązków. Jest osobą sumienną, odpowiedzialną, wnikliwą, dokładną i szczegółową. Sposób organizacji pracy i terminowość podejmowania czynności ocenił jako dobrą. Wskazał, że sędzia posiada bardzo wysokie kwalifikacje zawodowe i szeroką wiedzę prawniczą. Cechuje ją bardzo dobra znajomość przepisów prawnych, orzecznictwa Sądu Najwyższego i literatury prawniczej. Osiągnęła wysoki, stabilny poziom orzecznictwa.

W odniesieniu do X.3 Y.3, urodzonego 10 stycznia 1975 r., wskazano, że w 2000 r. ukończył wyższe studia prawnicze na Uniwersytecie [...] z oceną bardzo dobrą, uzyskując tytuł magistra. W latach 2000-2001 pracował jako prawnik w

Zarządzie Regionu NSZZ „[...]” w G.. Po odbyciu początkowo pozaetatowej, a następnie etatowej aplikacji sądowej w okręgu Sądu Okręgowego w Elblągu, w 2003 r. złożył egzamin sędziowski z łącznym wynikiem bardzo dobrym. Z dniem 21 lipca 2003 r. został mianowany asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w Elblągu. Postanowieniem Prezydenta RP z [...] 2007 r. został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego tego Sądu. Orzekał w V Wydziale Gospodarczym, przy czym od marca 2009 r. do marca 2010 r. pełnił obowiązki Zastępcy Przewodniczącego, a od kwietnia 2011 r. do stycznia 2014 r. funkcję Zastępcy Przewodniczącego tego Wydziału. Orzekał również, w ramach jednodniowych delegacji, w XII Wydziale Gospodarczym Odwoławczym Sądu Okręgowego w Gdańsku. Od 17 stycznia 2014 r. do 23 stycznia 2017 r. pełnił funkcję Prezesa Sądu Rejonowego w Elblągu. Postanowieniem Prezydenta RP z [...] 2017 r. został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Gdańsku. Orzeka w XVI Wydziale Cywilnym Odwoławczym. W 2018 r. orzekał, w ramach jednodniowych delegacji, w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku. W 2006 r. ukończył studia podyplomowe w zakresie prawa europejskiego dla sędziów, w 2008 r. studia podyplomowe w zakresie ekonomii i prawa gospodarczego dla sędziów, a w 2009 r. studia podyplomowe w zakresie ekonomii, finansów i zarządzania w postępowaniu upadłościowym. Po ukończeniu studiów doktoranckich, w 2013 r., na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. „Bezstronność [...]”, uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu [...] został mu nadany stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa. Od 1 października 2014 r. sędzia jest zatrudniony na stanowisku naukowo-dydaktycznym adiunkta w [...] Uczelni [...] w E.. Prowadzi zajęcia z zakresu prawa Unii Europejskiej i praw człowieka. W latach 2014-2015 prowadził również działalność dydaktyczną jako wykładowca procedury cywilnej w Wyższej Szkole [...] w G.. W 2017 r. prowadził cykl zajęć dla kandydatów na radców prawnych. Sędzia jest autorem kilku publikacji prawniczych i członkiem recenzentów w Kwartalniku [...]. Brał udział w licznych szkoleniach zawodowych, w tym zorganizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Zgodnie z opinią kwalifikacji X.3 Y.3 sporządzonej przez X.7 Y.7 - sędzi w st. spocz., wizytator ds. cywilnych, notarialnych, komorniczych i egzekucyjnych Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, przeprowadzona ocena orzecznictwa opiniowanego oraz sprawności i

efektywności podejmowanych czynności i organizowania pracy przy rozpoznawaniu spraw pozwala na stwierdzenie, że jest dobrym kandydatem na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego. Sędzia legitymuje się odpowiednio długim stażem pracy na stanowisku sędziego sądu rejonowego i bardzo krótkim na stanowisku sędziego sądu okręgowego. Sentencje wyroków i innych orzeczeń sporządzone przez opiniowanego mają zasadniczo poprawną formę, zaś uzasadnienia orzeczeń są wyczerpujące, zawierają szerokie rozważania prawne, odwołujące się do poglądów doktryny i orzecznictwa, napisane są bardzo dobrym językiem prawniczym. W opinii wskazano jednak, że zastrzeżenia budzić może jedynie nadmierne rozbudowanie uzasadnień orzeczeń w szeregu sprawach poprzez bardzo obszerną analizę prawną, zawierającą analizę zagadnień teoretycznych niemających istotnego znaczenia dla uzasadnienia rozstrzygnięcia. Terminowość sporządzania uzasadnień orzeczeń w poddanym badaniu okresie była bardzo dobra. Natomiast Wiceprezes Sądu Rejonowego w Elblągu podkreślił w swojej opinii, że sędzia dał się poznać jako osoba niezwykle pracowita, sumienna i koleżeńska. Był bardzo lubiany w Wydziale zarówno przez sędziów, jak i pracowników sekretariatu, jest osobą o wysokiej kulturze osobistej. Również Wiceprezes Sądu Okręgowego w Gdańsku podkreślił, że sędzia jest osobą pracowitą, sumienną, podchodzi do pracy z dużym zaangażowaniem i odpowiedzialnością, bardzo dobrze wywiązuje się z powierzonych obowiązków. W ocenie sędzi wizytator, powyższe pozwala na sformułowanie wniosku, że sędzia X.3 Y.3 odpowiada wymogom koniecznym do powołania na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa X.3 Y.3 posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe, uprawniające do ubiegania się o urząd sędziego sądu apelacyjnego, jednak - w świetle wszystkich kryteriów wyboru - pomimo wystarczających kwalifikacji zawodowych, nie uzyskał tak dużego poparcia Krajowej Rady Sądownictwa, jak osoba przedstawiona do powołania w procedurze nominacyjnej. Obydwoje uczestnicy postępowania, chętni do objęcia stanowiska sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku, spełniają formalnie wszystkie kryteria wyboru i posiadają dobre oceny swoich kwalifikacji zawodowych. Zdaniem Rady, po przeprowadzeniu weryfikacji kandydatów, zgodnie z ocenianymi łącznie ustawowymi kryteriami wyboru, X.3 Y.3 - z uwagi na krótki okres orzekania na stanowisku sędziego sądu okręgowego, czego Rada nie mogła pominąć,

dokonując oceny jego kandydatury - nie został przedstawiony do powołania na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Natomiast w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa X.2 Y.2 posiada kwalifikacje merytoryczne oraz długoletnie doświadczenie orzecznicze, a także wszechstronną, stale pogłębianą wiedzę prawniczą, którą umiejętnie wykorzystuje w praktyce zawodowej, dające rękojmię należytego wykonywania obowiązków orzeczniczych na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku.

W uzasadnieniu uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wskazano również, że uwzględniono opinię Kolegium Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, które na posiedzeniu 16 listopada 2018 r. jednogłośnie zaopiniowało pozytywnie zarówno X.2 Y.2, jak i X.3 Y.3. Natomiast Zgromadzenie Przedstawicieli Sędziów Apelacji Gdańskiej na posiedzeniu 22 listopada 2018 r. podjęło uchwałę w sprawie czasowej odmowy opiniowania kandydatów do objęcia urzędu sędziów sądów okręgowych i sądu apelacyjnego apelacji gdańskiej.

Jednak X.3 Y.3 - w obliczu krótkiego doświadczenia orzeczniczego na stanowisku sędziego sądu okręgowego - nie zdobył takiego poparcia Rady, jak X.2 Y.2. Powyższe okoliczności spowodowały, że w trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa [...] 2019 r. na: X.2 Y.2 oddano 20 głosów „za”, nie oddając głosów „przeciw” ani „wstrzymujących się”, w rezultacie czego uzyskała wymaganą bezwzględną większość głosów, a na X.3 Y.3 oddano 1 głos „za”, nie oddając głosów „przeciw”, przy 19 głosach „wstrzymujących się”, w rezultacie czego nie uzyskał wymaganej bezwzględnej większości głosów.

Uwzględniając wyżej przedstawione okoliczności ocena czy skład Sądu Apelacyjnego w Gdańsku spełniał minimalne kryteria niezawisłości i bezstronności w związku z udziałem w nim sędzi X.2 Y.2 jest złożona, gdyż z dokonanych ustaleń wynikają okoliczności mogące budzić pewne wątpliwości co do spełniania przez Sąd Apelacyjny w składzie z udziałem ww. sędzi cechy niezawisłości, według kryteriów zawartych w uchwale połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Samo postępowanie konkursowe zostało zainicjowane obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z 11 czerwca 2018 r. o wolnych stanowiskach sędziowskich, ogłoszonym w Monitorze

Polskim z 2018 r., pod poz. 611, które ukazało się 25 czerwca 2018 r. i zakończyło się wręczeniem nominacji na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku [...] 2019 r. Zdarzenia te nastąpiły jeszcze przed podjęciem uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jak również przed wydaniem – wskazanych w uzasadnieniu – orzeczeń przez Europejski Trybunał Praw Człowieka i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w których jednoznacznie wskazano na wady postępowań konkursowych na urzędy m.in. sędziów sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Sędzia X.2 Y.2 z uwagi na posiadanie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe powinna mieć świadomość istnienia poważnych wad prawnych w procedurze nominacyjnej na urząd sędziego sądu powszechnego, w której wzięła udział, chociaż nie знаła wówczas wszystkich prawnych konsekwencji związanych z udziałem w tych procedurach. Sędzia uczestniczyła w tej procedurze, pomimo że Zgromadzenie Sędziów Apelacji Gdańskiej podjęło uchwałę o wstrzymaniu się od opiniowania kandydatów, którzy zgłosili się do udziału w ogłoszonych konkursach, do czasu wyjaśnienia wątpliwości co do legalności tych konkursów. Objęcie w tych okolicznościach tak ważnego stanowiska w strukturze sądownictwa powszechnego mogło być postrzegane na zewnątrz jako wyraz akceptacji przez sędziego tych zmian. W samej procedurze nominacyjnej sędzi X.2 Y.2 dość istotnie został ograniczony udział przedstawicieli środowiska sędziowskiego (do wydania opinii przez Kolegium Sądu Apelacyjnego). Z drugiej strony, przy ocenie spełnienia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku minimalnego standardu niezawisłości należy wziąć pod uwagę, że z dokonanych ustaleń wynika jednoznacznie pozytywna ocena kwalifikacji zawodowych sędzi X.2 Y.2, jej duże doświadczenie zawodowe, wysokie kwalifikacje naukowe i odpowiedni staż pracy na poszczególnych szczeblach struktury sądów powszechnych i podnoszenie kwalifikacji przez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego. Z dużym więc prawdopodobieństwem można przyjąć, że gdyby sędzia X.2 Y.2 wzięła udział w postępowaniu konkursowym wolnym od wad spowodowanych zmianami dokonanymi ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r., to miała realne szanse uzyskać pozytywną rekomendację na urząd sędziego w sądzie wyższej instancji. Należy też uwzględnić, że sędzia X.2 Y.2 uzyskała wcześniej rekomendację na urząd sędziego Sądu Rejonowego oraz Sądu Okręgowego w

konkursach przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną zgodnie z przepisami Konstytucji RP i wolnych od wad wprowadzonych ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. Poza tym należało uwzględnić charakter sprawy - cywilnej, która z uwagi na jej przedmiot i strony sporu nie była tego rodzaju, żeby można ją uznać za szczególnie istotną z perspektywy władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz podmiotów uczestniczących w życiu politycznym, w której istniała realna obawa wywierania wpływu tych podmiotów na skład orzekający albo, w której istniałaby realna obawa kierowania się składem orzekającego oczekiwaniami innych podmiotów niebiorących udziału w postępowaniu sądowym. Potwierdza to postawa samych stron postępowania, które nie złożyły wniosków o wyłączenie od orzekania sędziów wyznaczonych do jej rozpoznania. Do czasu zakończenia postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku nie zgłoszono również zastrzeżeń co do prawidłowości składu osobowego tego Sądu z uwagi na udział w tym składzie sędzi, która otrzymała nominację na urząd tego Sądu na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa podjętej w kształcie tego organu i procedurze ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. Wreszcie, nie jest pozbawiony znaczenia fakt, że postępowanie sądowe toczyło się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w składzie trzech sędziów, w którym tylko do jednego z sędziów zachodziły okoliczności związane z powołaniem na urząd sędziego tego Sądu w wadliwej procedurze nominacyjnej. Sądowi Najwyższemu nie są również znane z urzędu inne fakty świadczące o tym, że na wynik procedury nominacyjnej, w której wzięła udział sędzia X.2 Y.2, miały wpływ inne niż ustalone wyżej przyczyny o charakterze merytorycznym, w szczególności takie jak bliskie relacje z członkami Krajowej Rady Sądownictwa, czy też z Ministerstwem Sprawiedliwości. Z dokumentacji nadesłanej przez Krajową Radę Sądownictwa wynika, że sędzia X.2 Y.2 pracowała w ramach delegacji w Ministerstwie Sprawiedliwości, co jednak wiązało się z posiadanymi przez nią wysokimi kwalifikacjami zawodowymi przydatnymi na stanowisku zajmowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości. Z dokumentacji zawartej w aktach osobowych sędzi X.2 Y.2 wynika, że miało to miejsce w okresie poprzedzającym podjęcie przez władze ustawodawczą i wykonawczą zmian w wymiarze sprawiedliwości z naruszeniem norm Konstytucji RP, EKPCz i zobowiązań traktatowych Rzeczypospolitej w ramach Unii Europejskiej. Po tych zmianach natomiast – jak wynika też z dokumentów

zawartych w aktach osobowych sędzi – Ministerstwo Sprawiedliwości odmówiło jej wyrażenia zgody na możliwość podjęcia przez nią pracy w Komisji Europejskiej. Sąd Najwyższy dostrzegł też, że sędzia X.2 Y.2 podpisała się pod apelem sędziów do władz Rzeczypospolitej o pełne wykonanie postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 lipca 2021 r.(C-204/21) oraz wyroku tego Sądu z dnia 15 lipca 2021 r.(C-719/19), w tym do natychmiastowego zaprzestania działania Izby Dyscyplinarnej SN, w którym wskazano, że odmowa wykonania tych orzeczeń stanowi nie tylko jaskrawe naruszenie obowiązującego nas prawa unijnego (art. 19 ust.1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej), ale godzi również w krajowy porządek konstytucyjny (art. 91 ust. 2 Konstytucji RP) (zob. [www.do2024.\[...\]](#)). Ostatecznie Sąd Najwyższy, ważąc wszystkie te okoliczności, przyjął brak nieważności postępowania apelacyjnego, w którym zapadł wyrok zaskarżony skargą kasacyjną, z przyczyny określonej w art. 379 pkt 4 k.p.c. (w skardze kasacyjnej błędnie wskazano art. 379 ust. 4 k.p.c.) uzasadnione naruszeniem art. 367 § 3 k.p.c. (w skardze błędnie wskazano art. 367 ust. 3 k.p.c.), art. 45 Konstytucji i art. 6 ust. 1 EKPCz, nie podzielając stanowiska skarżącego, że samo powołanie na urząd sędziego sądu powszechnego w procedurze nominacyjnej ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującego z 8 grudnia 2017 r. automatycznie przesądza o nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji, w którym zapadł wyrok z udziałem takiego sędziego. Dodać jedynie należy, że przeprowadzona wyżej przez Sąd Najwyższy ocena jest ograniczona w skutkach tylko do danej sprawy, nie sanuje więc skutków wadliwego powołania na urząd sędziego sądu powszechnego w procedurze nominacyjnej ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującego z 8 grudnia 2017 r. Kwestia ta powinna być uregulowana systemowo przez ustawodawcę.

Pozostały zarzut skargi kasacyjnej naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie nie był uzasadniony. Zarzut ten został sformułowany formalnie niepoprawnie. Postępowanie kasacyjne obejmuje kontrolę postępowania apelacyjnego zakończonego orzeczeniem kończącym to postępowanie przed sądem drugiej instancji. W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. należy więc wskazać przepisy, które naruszył sąd drugiej instancji przy rozpoznawaniu apelacji. Powołany w skardze kasacyjnej art. 278 § 1 k.p.c. jest przepisem adresowym do sądu pierwszej instancji. Ma on również zastosowanie

w postępowaniu apelacyjnym, ale odpowiednio poprzez art. 391 § 1 k.p.c., którego w skardze kasacyjnej nie powołano., co samo w sobie czyni ten zarzut bezskutecznym (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2015 r., III CSK 153/14, OSNC 2016, nr 1, poz. 16 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2025 r., II CSKP 1138/24, niepubl.). Niezależnie od wyżej powołanego czysto formalnego argumentu zarzut ten nie byłby uzasadniony nawet wtedy, gdyby pominąć wyżej wskazaną jego konstrukcyjną niedoskonałość. Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd drugiej instancji nie dokonał własnych ustaleń w zakresie wymagającym posiadanie wiadomości specjalnych, a jedynie dokonał ustaleń faktycznych w takim zakresie, w jakim pozwalały na to inne dowody przeprowadzone w sprawie bez konieczności zasięgnięcia dowodu z opinii biegłego. Sąd drugiej instancji wskazał także, że poczynienie dalszych ustaleń, umożliwiających uwzględnienie dochodzonego przez powoda powództwa w większym niż uwzględnionym zakresie, wymagałoby zasięgnięcia dowodu z opinii biegłego. W rozpoznanej sprawie nie doszło więc do sytuacji, o której mowa w postanowieniach Sądu Najwyższego z 4 października 2017 r., III SK 49/16, OSNC 2018, nr 9, poz. 130 oraz z 8 lutego 2018 r., I UK 145/17, niepubl., w których stwierdzono naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., gdyż sąd samodzielnie wypowiedział się w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych, z pominięciem dowodu z opinii biegłego. Sąd drugiej instancji trafnie przy tym uznał, że z uwagi na kontrydiktoryjność postępowania cywilnego przeprowadzenie takiego dowodu wymagałoby zgłoszenia wniosku przez powoda, jako podmiotu, którego obciążał w myśl art. 6 k.c. ciężar dowodu okoliczności uzasadniających dochodzone powództwo. Ocena dotycząca strony, na której spoczywał ciężar dowodu, została dokonana przez Sąd drugiej instancji z uwzględnieniem przepisów prawa materialnego, w świetle których – abstrahując od ustalonej podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku - możliwe było uwzględnienie żądań powoda. Skarga kasacyjna w ogóle nie odnosi się do tego aspektu rozpoznanej sprawy. Wskazać przy tym trzeba, że zgodnie z ustabilizowanym w tym zakresie stanowiskiem Sądu Najwyższego art. 278 § 1 k.p.c. nie nakłada na sąd obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, lecz określa przesłanki dopuszczenia takiego dowodu w sytuacji, w której zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 zd. pierwsze k.p.c. strona wnioskuje o jego

przeprowadzenie, zaś rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2005 r., IV CK 448/04, niepubl., z 6 września 2024 r., II CSKP 1749/2, niepubl.).

Z tych względów skarga kasacyjna została oddalona jako bezzasadna na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3-4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

Paweł Grzegorczyk

Dariusz Dończyk

Monika Koba

(A.G.)

[r.g.]